

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

BIS IN MENSE PRODIT

Pretium annuae subnotationis, *ante solvendum*, est: in Italia Libellarum 10; ubique extra Italiam Lib. 15; M. 12; Sch. 12; Doll. 3; Rubl. 6; Flor. 7½.

Inscriptiones et omne genus indicationes pretio aequissimo referuntur, quod est in extremis commentarii paginis
Lib. 0.50 pro *unoquoque centimetro quadrato*.

Cuncta mittantur ad ARISTIDEM LEONORI equitem, commentarii *VOX URBIS* possessorem et administratorem

ROMA — Via Alessandrina, 87 — ROMA

Subnotatio fieri potest:

IN RUSSIA

Apud GOSCHENKOV & WOLF
VARSOVA Poczta-
Kasowa, 15

IN ANGLIA

Apud BURNS AND OATES
LONDON W.
28, Orchard Street.

IN CIVITATIBUS FOEDERATIS AMERICA SEPTENTR.

Apud FRANKLIN & PUTNEY
S. Sedis Apost et S. Titum Congr. Typogr.
NEW YORK
52, Barclay Street.
CINCINNATI
436, Main Street.

IN GERMANIA

Apud FRANKLIN & PUTNEY
S. Sedis Apost et S. Titum Congr.
Typogr.
RATISBONAE in BAVARIA

IN CANADA

Apud LEONARDI GRANGER FRERES
MONTREAL
1000, Rue Notre-Dame.

RERUM INDEX

IN PRAELUDIO NATALIS IESU CHRISTI DOMINI NOSTRI AN. MDCCCCL.
DE LINGUA HIBERNICA RESTITUENDA.
CAROLUS BRODES.
DE MINUCHI FELICIS « OCTAVIO ».
LEONI XIII IESUM PUERUM INVOCANTI IN PRAELUDIO NATALIS EIVS
AN. MCM.
SOCIORUM ANIMADVERSIONES. De coronarum usu apud Christianos.
SURLACUM.
DE ARMIJO ZOLA HENRICI SIENCKIEWICZ SENTENTIA.
TABULAE SELECTAE FONTANII A IOANNE BAPT. GIRAUD LATINE REDDITAE.
VITA FUNCTI VIRI CLARIORES.
SAPIENTUM INVENTA. De verbis luce exprimendis.
EX ITALIS URBIBUS. De opificum Taurinensium tumultu.
ANNALES.
LIBRORUM RECENSIO.
AENIGMATA.

In tertia operculi pagina:

VARIA: Computatio singularis. - Sal canceri causa. - Ioci. P. d. V.
LIBRI RECENS DONO ACCEPTI.

ROMAE

EX OFFICINA PACIS, PH. CUGGIANI

35, Via della Pace

MCMII

Clappont Francisous et Soc.

**OFFICINA
ANAGLYPTIS, GENNIS CONCHISQUE CAELANDIS**

**PRÆSENTIM IN REDDENDIS FIGURIS
PHOTOGRAPHICE EXPRESSIS**

TEMPERANTIA IN PRETIO — DILIGENTIA IN OPERE

ROMÆ — Via Sistina, 129 — ROMÆ

IBER (vulgo "ALBUM")
præcipua Urbis referens, pulchritudine insignis atque, commentarii *Vox Urbis* moderatore iubente, expresse conflatus, apud eundem commentarii administratorem, ROMÆ, VIA ALESSANDRINA, 87, ven. lib. 1.50.

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

ROMÆ — Via Alessandrina, 87

**PROSPECTUS SUBNOTATIONIS AN. MCIII
ET PRÆMIA SOCIIS CONSTITUTA.**

(Vid. in secunda operculi pagina).

FIGURAE URBIS ROMAE

ARTE PHOTOGRAPHICA EXPRESSAE

COLLECTIONES VARIAE ET NUMERO ET PRETIO

Interdum apud eundem **VOX URBIS** Administratorem.

PROSPECTUS A MONTE PROSPECTUS

(m. 4.10 X 0.24)

non solum commentarii **VOX URBIS** dono datus est,

sed et singillatim L. 2.50.

Interdum apud eundem **VOX URBIS** Administratorem.

Interdum apud eundem **VOX URBIS** Administratorem.

Interdum apud eundem **VOX URBIS** Administratorem.

LE LAUDI LATINE

IL CANTICO DEL SOLE

DI

S. FRANCESCO D'ASSISI

S. Maria degli Angeli, presso Assisi, tip. della Porziuncola, 1897

Hæc libello præter venustam præfatiunculam a Paulo Sabatier, viro rei longe peritissimæ, conscriptam, continentur laudes latine cum interpretatione Italica. Canticum Solis, necnon illa *Speculi perfectionis* capita, quæ Canticum originem exponunt, aliisque permulta. Libellum, quem proxime ad parvam Bibliothecam Franciscanæ comparandam, Iulius Salvadori, litteris tradendis doctor egregius, maxima edidit cura. Hæc apud commentarii *Vox Urbis* Administratorem venit L. 0.50, in pauperum levamen.

COLLEGIUM SANCTI CYRILLI

ad liberalem eandemque Christianam et nostrae aetati aptam institutionem iuvenibus comparandam.

Prospectus studiorum et regularum, quæ collegium moderantur, petatur ab ipsius Collegii Preside, 6413 *Star Avenue* (*Woodlawn*) — Chicago, Illinois.

PHILIPPUS VITI Eques

MARMORARIUS

ROMÆ - Via Alessandrina N. 51, 52 - ROMÆ

Affabre sculpsit quæ sunt ad simulacra, altaria, sacella, aediculas, uti patet ex operibus erectis aut reffectis in Basilica Lateranensi, Liberiana, Laurentiana extra muros, Transtiberina, Eudoxiana, etc.

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

PRETIUM SUBNOTATIONIS:

In Italia: Lib. 10 — Ubique extra Italiam:
Lib. 15, M. 12, Sch. 12, Doll. 3, Rubl. 6, Flor. 7 1/2.

BIS IN MENSE PRODIT

POSSESSOR ET ADMINISTRATOR:

ARISTIDES LEONORI, eques.
ROMAE - Via Alessandrina, 87.

IN PRAELUDIO NATALIS IESU CHRISTI DOMINI NOSTRI AN. MDCCCCI

Annua nascentis Iesu sollemnia iamiam

Exoriens revehit rite colenda dies.

At non laetitiae praelucet candida ut olim

Nuncia, nec pacis munera grata refert.

Humanae heu! genti turba undique dira malorum

Instat flebiliter, flebiliora parat.

Numinis en oblita, indigne oblita parentum,

Succrescens aetas excutit omne iugum.

Scindit in adversas cives discordia partes,

Ardetque immitis, facta cruenta, neces.

Iura verenda iacent; cessere fidesque pudorque;

Omne impune audet caeca cupido nefas...

Adsis, sancte Puer, saeclo succurre ruenti,

Ne pereat misere, Tu Deus una salus.

Auspice te, terris florescat mitior aetas,

Emersa e tantis integra flagitiis.

Per te felici collustret lumine mentes

Divinae priscus Religionis honos.

Ardescant per te Fidei certamina; per te

Victrices palmae, fracta inimica cohors,

Disiectae errorum nubes, iraeque minaces

Restinctae, populis reddita amica quies.

Sic optata diu terras pax alma revisat;

Pectora fraterno foedere iungat amor.

LEO PP. XIII

DE LINGUA HIBERNICA RESTITUENDA.

HAUD scio, an ulla in terrarum orbe existerit natio, quae tanta miseriarum et aeternarum mole oppressa sit, quantam tot per annos sustinuit Hibernia. Quippe Hiberniorum patria Christianae legi vix obtemperabat, quum eam effere invadebant Dani, quibus repulsis

successerunt Angli, amoenam insulam in suam redacturi potestatem. Hibernia deinde multis proeliis devicta, indigenae ut servi habiti, eorumque bona publicata. Henricus denique VIII, nefandae libidini deditus et catholicae religionis desertor, id efficere conatus est, ut etiam Hibernii a catholica religione deficerent. Tentavit quidem rex, sed Hibernii restiterunt, re-

sistuntque ad hoc usque tempus, atque ex acri hac pugna adeo superiores evaserunt, ut si quis natione sit Hibernius, catholicus religione existimetur. Quamvis me taedeat omnes referre miseras, quas illis temporibus passi sunt Hibernii, id tamen notatu dignum duco, quod Angli duo illa vincula, quibus quaelibet natio est sociata, inter Hibernios penitus dirumpere studuerunt. Quae quidem vincula rite nominantur lingua cuius genti propria, et humana liberorum educatio; quibus sublati, in promptu est, gentem quamlibet aut perituram, aut, propriis iuribus amissa, alii se nationi eo esse consociaturam, ut iam nihil ex sua gente praeter solam progeniem remaneat.

Angli itaque, quum id habuissent satis perspectum, poenis statutis edixerunt, ne quis Hibernius sua amplius lingua loqueretur, imperaveruntque ut Anglicae deinde traderentur litterae. Scholae autem Hibernicae abolitae; monastica doctrinae litterarumque loca diruta plane ac deleta, quo factum, ut Hibernii, quum antea doctissimi fuissent et litteris eruditi, rudes gradatim et litterarum expertes evaderent. Quo Anglis nil optabilius, quum hi summopere exoptassent, ut incititia Hiberniis opprobrio esset atque ludibrio. Igitur lingua Hibernica neglecta et oblivioni dedita, Hiberniis in varias terrarum plagas migrantibus, optatum cessit ex sententia.

*

At hisce temporibus Hibernii, quum linguam suam in extrema esse tegula animadvertissent, et praeviderent fore ut lingua sua et gens ipsa, si Angli amplius urgerent, de tegula in immensum oblivionis barathrum incideret, consiliis habitis, constituerunt, ut omni, qua possent, cura eniterentur, ut lingua ipsorum et mores restituerentur. Qui conatus, quum magno cum applausu acceptus esset, brevi mora effecit ut Hibernii societatem, quam « nationalem » vocant, inirent. Cui societati, saltem in Americis, hoc opus, hic labor. Praeses, qui in comitiis electus est, legatos ad eas, quibus plures additi sunt Hibernii, paroecias mittit, qui Hiberniorum filios et filias, unoquoque solis die post meridiem congregent, eosque linguam Hibernicam et Hibernicae historiam doceant. Hisce in scholis interdum adsunt tibicines qui, pueris gestientibus,

III V. m. m.

“V. 00A

IN ANNUM MCMII

VADRIENUS iam assueti, diebus hisce
redeuntibus quotannis et facta respexi-
mus, et facienda promissimus; illa ut
ostenderemus nos reliquas eidem ser-
uasse et incendiora sociis nostris pol-
licemur. Nullum quippe mortale opus est,
quod non illis unumque perfectum sit
exemplum, prout signa Mironi, affabre
confata, pollicentis minima limae la-
mura induebant.

Itaque commendatae nostro unusquisque annus
sua attalia emendanda, sive corrigenda in-
cipiunt, sive emendanda ostenderet, sive nova
addenda praesentiret, sive penitus exterminanda
demonstraret. Qua quidem in re magni fuit nobis
auxilium, ut vel minus epistolis, vel com-
mentis, vel consiliis, vel datis elucidatio-
nibus nullius gratiam nonnulla emendarunt,
nonnulla addiderunt, nonnulla subtraxerunt. Nos autem
quod ad nos hactenus hactenus accipiebamus
per litteras, et mortem gerentibus curulis,
nunc per litteras, et mortem gerentibus curulis,
totidem stellis com-
mendatae noster curuscat, et, audientes dicto
curuscat, in meliora pariter nite-
re. Ita coniunctis viribus, factum est ut
neque interius atque exterius nemo nobis crimen
posset, neque quicquam iniquitatis, quae non
erat, praestitissimum.

[illegible]

Enimvero elabente iam anno auctus est commentarius figuris, elucubrationibus, nitidioribus litterarum notis; auctus non mediocriter scriptorum numerus, quos inter magno cum gaudio recensuimus viros litterarum fama clarissimos: Accessit scriptorum centuria, quibus calidus inventa sanguis fervet, et spes arridet, et est bracea boni voluntas. Iamque hisce

sunt fortia bello

Pectora, sunt animi, promptaeque ad fortia vires;

ac tempus erit, quo non inter triarios modo, sed et inter primipilos, ducesque versentur. Igitur spes magna arridet fore ut, hisce adnuntiis, et alios atque alios allicientibus, messis aberrima erescat, et vetus gloria latinitatis tandem aliquando revirescat.

Vos autem maxime, adolescentes, illud ne fugiat, in litteris fieri, quod in aedificiis extruendis quotidie videtis. Non unius opera, non uno lapide illa excitantur, sed coniunctione plurium; hi enim caementa comportant, hi lapides, hi arenas, hi fontem, hi lateres, hi trabes, hi tigillos, dum illi saxa scalpris aptant, illi marmora secant, illi varia obeunt munera ut opus exsurgat ad solaria, ad teeta, ad crepidinem, ad fastigium. Ferat unusquisque vestrum quod potest; qui statim omnes omnia potestis; nam unusquisque suae regionis praestabilia novit, quae, si notari communicabitque, coalescet opus, et commentarius noster, cui patent omnia litterarum regionesque omnes orbis terrarum, dominium gentium, quod latina lingua tenet, notitiis undique susceptis, facile praeferet ipso in incensu, et in fronte.

Quae igitur monumenta vel sub dio pateant, vel reperiuntur effossa, quae industriis, negotiationibus, commerciis terra marique tentantur, quae denique in omni genere usui hominum inventa sint, a singulis vobis expectamus, qui non mediocrem honorem apud omnes eritis adepturi ex restituta latinitate, in quam feliciter incubistis, pelago ratem primi committentes.

Atque haec pars auxilii est, quod flagita-
mus. Nam, si quid gratiae apud socios ac
lectores labores nostri meruerunt, illud etiam
vehementer petimus, ut qui nomina commen-
tario dederunt, non ipsi modo in proposito con-
sentent, sed suos inter amicos sociorum numerum
quaerant. Impendia quippe enormia sunt, quibus
pares non efficimur, nisi societate multorum.
His autem largienda futuro anno praemia, ea-
demque more nostro munifica, proposuimus,
quae sequuntur.

Comperitum est paene omnibus, Florentiae aedificium esse fratrum Alinari proprium, in quo, artificio mirabili « photographica » plurima undique exquisita, exprimuntur. Nos iampridem ab eius officinae dominis libenter concessa uti facultate sumus referendi in imaginibus Commentarii quotquot ex opificio eorum tabulae placuissent; qua quidem potestate intra urbanitatem et non sine magna lectorum delectatione hactenus uti sumus. Hi autem Alinari fratres, qui tanta felicitate eiusmodi industria potiti sunt, per eamque, parta sibi singulari

scientia lucis, egregiam sui nominis famam undique gentium divulgaverunt, experimentis plurimis patientissime adhibitis, tandem aliquando id sunt consecuti, quod ferre maximum in re videbatur, quomodo tabulis, imaginibus, locis, regionibus aptarent colores eosdem, quibus illa aut natura, aut arte essent praedita. Haec, vix sane mirabilia, Florentiae his diebus edidit apta officina, quam A. Pini moderatur, patentque metr. $0,30 \times 0,40$; quod autem super cetera movet est colorum vis, qua non squallentes apparent imagines, sed clarae, vivae, nitentes quasi e manibus egregii artificis prodierint recentissime. En autem tabularum indicem, quas nostris hisce oculis obstupescences vidimus, quasque sociis comparaturi sumus:

I. Pallas Minerva. — Tabula ALEXANDRI P.
LIPEPI (vulgo *Botticelli*). Est in regii ad-
bus palatii Pitti, Florentiae.

II. Tabula titulo **Nadomina auctorem habens**
RUPERTUM FERREZZI. In ostentū Venetiis
habito an. MDCCCXCVII celebratum hoc
opus emit servatque Ioannes G. A. Leishman.

III. **Maria Virgo Mater cum Divino Filio.**
— Tabula CAROLI DOLCI, in regijs aedibus
ut supra asservata.

IV. **Magdalena.** — Eiusdem **DOLCI** tabula est
in pinacotheca *degli Uffizi*, Florentinae.

V. Maria Iesum puerum adorans. Effux.
ANTONIUS ALLEGRI (vulgo *il Correggio*). In
eadem pinacotheca.

VI. Idem argumentum quod tractavit PHILIPPUS LIPPI. Ibidem.

Habebunt ex his pulcherrimis « photochromiis » unam, prout elegerint, singuli socii, qui praeter suam subnotationem, recto tramite ad Aristidem Leonori equitem, commentarii VOX URBIS possessorem et administratorem, Remam, via Alessandrina, 87, persolutam missamque, novam subnotationem cum eiusdem pretio miserint. Quot autem erunt subnotatores novi, totidem photochromias iuxta optionem accipias qui ipsas procuravit. Qui vero novos subnotatores miserit duos, hic vel duas, quas maluerit, photochromias eligit, vel tertiam sibi subnotationem nullo pretio.

Proposita haec dona, quae sociis futura grata
confidimus, animos addant ad latinitatis causam
tuendam, quae optimo cuique est causa huma-
nitatis.

VOX URBIS.

LEONI XIII

IESUM PUERUM INVOCANTI
IN PRAELUDIO NATALIS EIUS
AN. MCMII

*Nascentem Iesum nascenti saeculo ut adsit,
Exigat aerumnas et genus omne malum,
Plectimur unde homines violata ob iura superna,
Anxius imploras sollicitusque, Leo.
Parce metu, Pater, atque altum compesce dolorem:
Aetatem longam praemia longa manent.
Quem multo dudum sparsisti semine, fruges
Laetas en multo foenare reddit ager.*

Sic per Te saeculum surgens, optata quietis

Nactum dona, tuum nomen ad astra feret!

IOSEPHUS FORNARI.

(FORNARI)

Dixit in sollemni conventu, quem Societas Petriana e Catholica Italiae Iuventute in honorem Summi Pontificis Romae habuit III Non. Aprilis a. MCMII.

niorum capita, stupente Caecilio, coniecit. Tandem ab amico petit cur labefactando futurae ad vitam reparationis dogmati tam pertinaciter vacaverit. Nam quis tam stultus reperitur ut id fieri per Deum posse neget? Num qui e nihilo hominem finxit, non e sepulcro suscitare poterit? Quo vero credibilior res evadat hominibus solis sensuum perceptionibus fidem adhibere solitis, ob horum oculos ponit varia quae ipsa natura annui ad vitam redditus exhibet specimina: «Vide, — inquit — quam in solationem nostri resurrectionem futuram omnis natura meditatur. Sol demergitur et nascitur, astra labuntur et redeunt, flores occidunt et reviviscunt, ... semina non nisi corrupta revirescunt». Potuisset praeterea, sicut Theophilus ille Antiochenus, ethnicis obiectare haec ita raros vel apud ipsorum scriptores esse qui e Stygiis tenebris ad solis lucem remeant. Nam praeter Protesilaum, de quo verba fecimus, duos alios laudatus ille Theophilus memorat (1), dum hac quaestione adversarios adarget: «Si credis Herculem, quem flamma absumpsit, vivere, Aesculapium tactum fulmine, vitae restitutum, quae dementia est nolle dare fidem illis quae Deus loquitur?»

Potest ergo Deus suscitare mortuos si velit. At vero, eum ita velle tum plurima, eaque luculentissima sacrarum litterarum praenuntiant vaticinia, tum divinae etiam iustitiae suadet natura. Quae utique et dignis post mor-

tem praemiis donabit eos qui nullam suae virtutis mercedem per vitam receperint, et iustis eos cruciatibus afficiet, qui suorum scelerum poenas nullas persolverint.

Favebat insuper Christianorum defensori mirus quidam ethnicorum auctorum in hac re consensus; siquidem notissima sunt quae de variis lectisque inferorum suppliciis summi poetae, Vergilius, Ovidius tradiderunt. Quo igitur iure id Caecilius sensit initiari, cui doctissimorum inter ethnicos virorum clarissimum accedat testimonium? Verum, quo tardior, eo sane severior irruet iustissima Dei in suos contemptores indignatio. Equidem «lento gradu ad vindictam sui divina procedit ira, tarditatemque supplicii gravitate compensat» (1). Nec solum generi humano, sed universo etiam orbi ruina conerematioque impendet: «Quis — inquit — sapientum ignorat, omnia quae orta sunt occidere; quae facta sunt interire? Caelum quoque cum omnibus quae caelo continentur, ita ut coepisse, desinere?» Erat nempe haec de perituro aliquando mundo doctrina a multis tunc philosophis recepta, eo quod nulla coagmentatio non esset dissolubilis.

Sic refutatis, acerrima eloquentia, Caecilii cavillationibus, tandem his dialogum concludit: «Philosophorum superciliosa contemnimus, quos corruptores et adulteros novimus et tyrannos, et semper adversus sua vitia facundos. Nos non habitu sapientiam, sed mente praeferimus; glo-

riamur nos consecutos, quod illi summa intentione quaesiverunt, nec invenire potuerunt... cohibeatur superstitio, impietas expietur, vera religio reservetur!» (1).

Ab oratione cum Octavius cessasset, duo amici, Caecilius et Minucius prae admiratione haerent obstupefacti: Minucius quidem ea quae audierat tacite secum revolvit, Caecilius vero se ab Octavio victum, sui iam erroris esse victorem, quandoquidem ad Christi fidem et ipse se totum convertisset. Sed cum ad horam profectionem plena doctrinae sermocinatio durasset, differendam duxit in diem sequentem uberiorem christianorum dogmatum disciplinam. Post haec, tres, qui conveniant amici, amicissimi discedunt «laeti hilaresque: Caecilius quod crediderit, Octavius quod vicerit, ego (Minucius) quod hic crediderit et hic vicerit».

Attentius perpendenti quae de Minucio Felice, haud ignobili verae religionis actore vel leviter attigimus, eadem prorsus videbitur praeiorum hodiernorumque hostium argumentandi ratio. Profecto, novum, et quae inter ipsos forte deprehenditur, tota verborum est, non rerum. Glorietur itaque sancta Dei Ecclesia iam nihil, hac aetate, intensissimos adversarios moliri posse, quod non fuerit in seipsam, prioribus saeculis, frustra tentatum. Utinam vero catholici viri qui christianae fidei arci custodiendae vires insumunt, non hastis quidem instructi, sed calamo, assidue pervolvant primorum Religionis patronorum libros, in quibus saepe mira dicendi vis et elegantia cum non minori sapientia reperientur. Sub tantis magistris, non solum defendendi, verum etiam oppugnandi rationem edocebuntur. Faxit Deus, ut quem de Caecilio triumphum Octavius egit, ipsi saepe numero valeant reportare!

Scrib. Thuriaci in Valesia.

A. SORDET.

SOCIORUM ANIMADVERSIONES

De coronarum usu apud Christianos

A re, quam nuper cl. vir Iosephus Maria in commentario nostro agitavit, non absolum puto ea referre, quae de coronis iudicat in *Harmonia Historiae Passionis Iesu Christi* C. Sagittarius — (Lips. ed. I. Gross. et soc.; Ienae impr. typ. Nisian. a. MDCCCXXXIV) — part. II, § CCCXXI: «Clemens Alexandr., qui ob spineam Christi coronam Christianis omnibus coronarum usu interdicit, nimis videtur rigidus, cum abusu licitum etiam usum tollens. Verba eius latine facta haec sunt ex lib. II *Paedagog.* cap. VIII petita...». Sequuntur verba. Post quae: «Sane — addit — religio Christiana coronas non tollit: imo vero ipsi Spiritui Sancto complacitus est florum decor et coronarum usus. Certe in Apocalypsi non modo quatuor et viginti senatoribus, sed et ipsi Christo aptatur corona, non illa spinea, prompta e suppellectile carnificum, sed victrix, triumphalis et gloriosa».

Haec in Tertullianea dicta sunt.

Mendhusio.

V. HERTEL.

(1) Lib. ad Antioche.

(1) Val. Max. In Dionys. Syrac., lib. I, cap. I.

(1) Cap. XXXVIII.

hae dicuntur Neronis Augusti olim fuisse rus; ab hoc palatio procedere solitus dicitur aurata cymba, purpureis velis, aureis argenteisque hamis piscaturus in lacu hoc tertio; nam porta illa ad S. Mauri inter rupes quadrato opere claudebatur firmissimo, retentaeque muro Anienis aquae refluebant ad Gennae locum, qui «exiguum infernum» (v. *Inferniglio*) nunc appellatur, et ultra. Hac in domo, dicunt, mensis accubens, mediis in epulis et comessationibus et orgiis et libidinibus Nerone digna, afflatus est fulmine, quo murrheum immensi pretii poculum, manu versatum, ablatum fractumque est; ipse autem, quamquam incolumis et magno periculo liberatus, praesensit infaustum omen, et sibi adversa parari. Quam in rem haec Tacitus habet (1): «discumbentis Neronis apud Simbrina stagna, cui Sublaqueum nomen est, ietae dapes, mensaque disiecta».

Oppositus huic a dextris ab oriente mons, non praeeptus, non praeruptus minus, et deorsum interfluente Aniene tantummodo divinus. Thale dicitur, hoc est latine «mons». In hoc duo aedificia assurgunt admirabilia visu, tum ausu, tum externa magnitudine. Quod inferius est, S. Scholasticae nomen habet, toto penitus celeberrimum orbe terrarum; inde enim effulsit quidquid latinae aetatis habemus in libris; quot quot autem perierunt scriptores, eos Langobardorum rabies ignesque perculerunt, non socordia Monachorum praeteriit. Quod superius coenobium est, aedificatum a Patriarcha olim, post ruinas et excidia inde restitutum adhibetur ad servandam speluncam, in qua vir Dei Benedictus, Occidentalium Patriarcha Monachorum, quae mundi sunt, illecebras fugiens, pueritia ab ultima delituit, et Benedictini Ordinis praecepta constituit ac scripsit. Inde egrediens duodecim in Simbruina valle coenobia aedificavit, quibus non Simbruina, sed Sancta Vallis in posterum nuncupata est. Huic genus ab Aniciis et a Claudiis anno Christi CCCCLXXX, nam pater Anicius Eutropius Probus, mater Claudia Abundantia appellabatur. Istud autem superius coenobium, teste Mirtio in *Chron.* (2), convenientibus hominibus undique ad sanctum adolescentem, primo extrui, primo habitari coeptum est, atque inde nomen «Protomonasterii», quo decoratur. Sed, frequentioribus de die in diem advenis, alterum excitandum Patriarchae insigni monasterium fuit, ipsumque statuit inferius in valle *Puceia*, de quo in sequenti numero narrabimus; magni enim momenti res est; si quid enim cultus, humanitatis, disciplinarum, studiorumque supersit, hisce debemus.

SENIOR.

DE AEMILIO ZOLA

HENRICI SIENCKIEWICZ SENTENTIA.

ILLUSTREM iam pulcherrimis poematibus Henricum Sienckiewicz cognovimus, non eum tamen sciebam, qui aequo iudicio pariter

que subtili in iis quae ad litteras pertinent, esset praeditus. Atqui hunc se protulit ex epistola quadam ad gallicum commentarium missa, *Revue Hebdomadaire*, qua Aemili Zola opera universa sibi aestimanda suscepit. Iamvero quoniam patet satis e diametro oppositam utrumque scriptorem iniisse viam, haud expectet quisquam benevolam favoremque sententiam: non levem tamen vel parum perspectam, sed gravibus argumentis suffultam atque sincero calamo expressam inveniet, et eam, quam iuvet in *Voce Urbis*, brevi quamquam, referre.

Sienckiewiczii iudicium inde a primis fundamentis ortum ducit, e familia, inquam, scriptorum, cui Zola est addictus, qui nomen a natura usurparunt. Iure condemnat auctor, uti

culpam feminas, quas milesiarum fabularum auctores in Gallia effingere assueverunt, computaverit, vix ex centuria quinque vel decem castas inveniet, quod plane si reapse in civitate contingeret, nulla familiaris societatis reliqua spes esset. Illi tamen impune sese e veritate tantum suas fabulas esse exemplatos declarant, paucis vix additis, quae ad complementum necesse essent! Mendacium omne igitur, atque corruptarum rerum studium recentium harum litterarum malos esse fructus conspicimus. Bene equidem, quod propitio tandem fato foedarum rerum incipit fastidium; quod repugnant tandem coeno atque limo lectores: quid sibi ipsi velint adhuc forte nesciunt, at sciunt optime quid nolint: putrido hoc aëre oppressos plane sensus animumque experimur!

Haec itaque Aemilii Zolae culpa praecipua; cumque liber sit quasi novus animarum magister ac nonnumquam parens, eius libri, foedissima quaeque praediligentes, quidquid optimum in homine est usque prosterunt, quidquid notum atque vitiosum addito stimulo incitant. Vita, quam ille refert, taetra, imo horrida apparet; ecur itaque in homines vitae stomachum infundere, eorumque industriam ac navitatem suffocare? Mirabilis quidem bellicus Zolae liber, quem *Débacle* inscripsit; at quis miles cum legerit amplius iam pro aris et focis decertabit? Quare, — concludit censor —, si Gallus natus essem Aemilii ingenium tamquam civilem calamitatem deflerem, unumque in votis haberem, ut arescerent tandem eius fictionum fontes, utque a discipulis auctor relinqueretur.

Utrum itaque scriptoria fama perennis mansura sit, an brevi peritura plane dubitandum. Adsunt enim in serie illa, quae *Rougon-Macquart* gentilicium historiam effingit, libri pulcherrimi quidem atque amplissimi, uti *Germinal* et *La Débacle*, magni ingenii egregia specimina; attamen cum universum opus eius aestimaveris, corruptum passim atque imminutum turpibus fictionibus turpique sermone deprehendes. Licet enim vel reos, vel miseros, vel malos homines fingere, eorumque animos describere; haud vero necesse est

blasphema eorum verba vel turpiloquia referre: fines sunt statuti, quos ratio civilis posuit non impune violandos.

Iam si, inter abacti temporis opera, quaedam inhonesta superstite fama adhuc vivunt, sive quia risum movent sive quia lectissimo stilo descripta, nihil profecto mansit, quod fastidium legentibus vel nauseam ingerat. Quare id licet ab Zolae aequalibus quaerere, num ille futurum operis sui nomen ad hoc immolaverit, ut gloriolam inanem adipisceretur disceptationum, quas hinc inde litterariae reipublicae iudices de pretio novi cuiusque libri decertantes circum excitarent.

Accedit hisce una mens eaque impervia satis, qua totius operis, cui a *Rougon-Macquart* nomen, susceptus est labor, ut nimirum evinceretur tales esse nepotes oportere, quales avi fuerint, ingenitumque ferre unumquemque nostrum huius, sive illius vitii, vel amentiae,

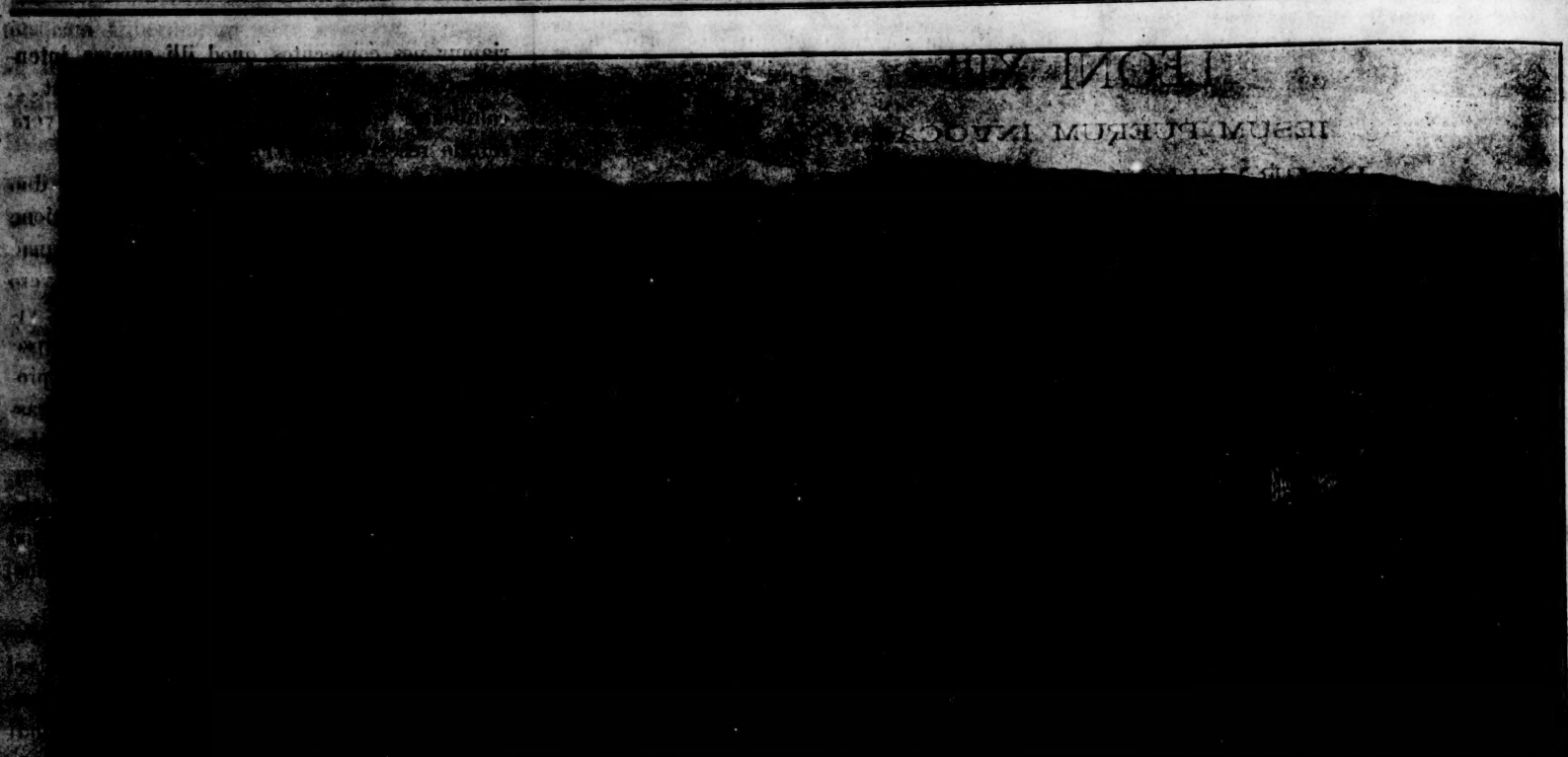
Monasterium, ubi spelunca S. Benedicti ad Sublaqueum.

deditam passim foedis, malis, turpibusque rebus enarrandis, eo abusam animi sensu, quo saepe peiora quaedam magisque ingrata vitae vivendae acris intimiusque percipimus. Devia illa plane via, quam si quis usque percurrerit veritatem rerum amplius non intuebitur.

Zolae fabulam — scribit noster —, *Terra* cui est nomen, legistine? Descriptio gallici pagi esse videtur.

Eqquem autem pagum tibi mente effinxisti? Sunt in pago et casae, et arbores, et aer, et flores, et animantia, et homines; caelum rutilat desuper atque sol plerumque, aves modulantur cantum; sunt graminum commercia, et negotia agrestesque labores; sunt denique pariter acervi quoque letaminis. Numquid optime dixeris omnia finem esse? Contra Aemilii pagus non nisi straminis vitiorumque acervus exstat. Numne haec veritas, haec bonorum malorumque partitio in re? Si quis collapsas in

(1) *Annalium*, Lib. XIV, § 22.(2) *Mirtius*, Cap. II, *Chron. Sublaeans.*, et not.

in Carduelinis Anticolum Corradi, Saracinescum, Maranum, Arcem Mediam, Arcem Cantarani. Habes in Simbrivilla Cerbariam excelsam, Augustam pone fontem caeruleum; perge ultra, et quantum est apparebit Sublacum aedine colli, cui urbis arx superba imponitur, lateque dominatur. Jam ima sub Anio multa mugmarans lambit, haud aliter ac si querebatur de laboribus improbia, quibus adstragitur, iubente urbs, cui desponsatus est; sibi enim illic molae

in Carduelinis Anticolum Corradi, Saracinescum, Maranum, Arcem Mediam, Arcem Cantarani. Habes in Simbrivilla Cerbariam excelsam, Augustam pone fontem caeruleum; perge ultra, et quantum est apparebit Sublacum aedine colli, cui urbis arx superba imponitur, lateque dominatur. Jam ima sub Anio multa mugmarans lambit, haud aliter ac si querebatur de laboribus improbia, quibus adstragitur, iubente urbs, cui desponsatus est; sibi enim illic molae

in Carduelinis Anticolum Corradi, Saracinescum, Maranum, Arcem Mediam, Arcem Cantarani. Habes in Simbrivilla Cerbariam excelsam, Augustam pone fontem caeruleum; perge ultra, et quantum est apparebit Sublacum aedine colli, cui urbis arx superba imponitur, lateque dominatur. Jam ima sub Anio multa mugmarans lambit, haud aliter ac si querebatur de laboribus improbia, quibus adstragitur, iubente urbs, cui desponsatus est; sibi enim illic molae

in Carduelinis Anticolum Corradi, Saracinescum, Maranum, Arcem Mediam, Arcem Cantarani. Habes in Simbrivilla Cerbariam excelsam, Augustam pone fontem caeruleum; perge ultra, et quantum est apparebit Sublacum aedine colli, cui urbis arx superba imponitur, lateque dominatur. Jam ima sub Anio multa mugmarans lambit, haud aliter ac si querebatur de laboribus improbia, quibus adstragitur, iubente urbs, cui desponsatus est; sibi enim illic molae

in Carduelinis Anticolum Corradi, Saracinescum, Maranum, Arcem Mediam, Arcem Cantarani. Habes in Simbrivilla Cerbariam excelsam, Augustam pone fontem caeruleum; perge ultra, et quantum est apparebit Sublacum aedine colli, cui urbis arx superba imponitur, lateque dominatur. Jam ima sub Anio multa mugmarans lambit, haud aliter ac si querebatur de laboribus improbia, quibus adstragitur, iubente urbs, cui desponsatus est; sibi enim illic molae

in Carduelinis Anticolum Corradi, Saracinescum, Maranum, Arcem Mediam, Arcem Cantarani. Habes in Simbrivilla Cerbariam excelsam, Augustam pone fontem caeruleum; perge ultra, et quantum est apparebit Sublacum aedine colli, cui urbis arx superba imponitur, lateque dominatur. Jam ima sub Anio multa mugmarans lambit, haud aliter ac si querebatur de laboribus improbia, quibus adstragitur, iubente urbs, cui desponsatus est; sibi enim illic molae

barathrum, cuius in imo spumas agit inter saxa fremens strepensque fluvius. Facile accipies alterius lacu formam, nam vides quibus ab angustis in primum « ad aquas altas » lacum fluat. At nunc te admiratio percellet; sumus enim pone aediculam quae a S. Mauro appellatur. Pons saxeus hic, ubi duo montes quasi immani conatu divisi sunt ad perpendiculari in profunditatem horribilem, terret oculos, terret animum si deorsum respexeris, et ideo hinc de magis par esset editi mari. Fateor me interdum succedere tentasse, et semper horuisse; nam fluminis quae superior pars, quasi paratura iras, brevi in lacu moratur, aquae autem tum profunditate formidanda, tum illicibus, querebusque impendentibus atrae, obscurae, nigrae, tartarcae penitus et infernae; et, me desit oppositio horrore, teterrimo, nactae subterraneam inter rupes viam, per hanc spuma albescens, fremitu horrendae praecipitant. Discedes; portam hanc duos inter montes in rupibus aperuit, quis exiit? Si homo, ubi scalpi signa saxum mordantis ac terebrantis ingens? Si nemo, habes igitur in illa aetate regionis; Anienem namque haec unica erumpendi via; ipsa itaque perpetua lima aquarum suarum, mordit rupem a summo ad imum. Habes igitur quantum quotannis secuerit. Si ergo distribuitur numerum quantitatis huius per altitudinem integram, habebis annum, quo, emersa ab unguibus Italia, Anio fluere cepit. Hoc ritu Niagara casus de suae regionis origine testis est; nec aliter Velinus apud Interampas, nec aliter Anio ipse apud Tibur, eo in loco, qui Boream spectat, itemque apud Vicovarium in rupe, cui Sancti Cosmae coenobium nunc imponitur, respondunt, si bona fide, et non ad mendacium interrogentur.

Sed haec alias pertinent, non quae sequimur. Credo; vides tamen quanta argumentos ingenio naturam rerum scrutanti hinc emicent; nec videbis quae historico praestent. Nam quae reliquiae murorum haerent monti sinisterrimo praecipiti, qui in Anienem imminet quasi triangulum satis acutum, cui fines aereum caeli, vertice, undae Anienses pedibus constituunt,

per se ipsa exstinguitur: dum haec ardet photographica sonus imaginem accipit plane cinematographus, seriem reddens vestigiorum quae photographica verborum dissolutionem referunt; dum languet nihil imprimitur: itaque imagines exceptae conveniunt adamussim cum voce dicentis. Ad voces enim ipsas colligendas eadem flamma valet; nam taenia signa accipiens est apto tramite et licore parata atque obscuro in vasculo oclusa. Flamma, ut vidimus, parva electride, adeo tenuis est et perfecto sensu, ut voce insonante contremiscat toties, atque agitetur; subiecta taenia luci, modo clarius, modo obscurius, lineis variis afficitur.

Cuius taeniae apparatus cum fuerit solutus, taeniaque ipsa aruerit assueto modo, insigni ritu atque insolito accepta verba referre valet. Ei advenit auxilio selenium metallum, cuius haec est virtus praecipua, ut electrico rivulo magis vel minus obsistat iuxta lucis vim, qua percutiatur. Itaque inter lumen atque selenium tabulam erectam taenia vestigiis illis signata evolvitur; selenium, quo clarius per taeniam vel obscurius infuit lampadis lux, eo altius vel demissius electricos motus ad machinam aliam transmittit; quae machina telephonus est, iuxta maculas taeniae varie agens; cumque aliunde una cum acceptis imaginibus ad unguem fuerint impressae in machinam voces, utraque res simul redditur videntibus et auscultantibus.

Ceterum vox ipsa, cum lucis tantum interpositio medio excipitur, haud quidem aspero insonat sonitu, quem assueverunt phonographi dare, sed plane et dulci, et ipsi loquentium voci apprime consona, ita ut « phonographogrammata » subiectam rem verissimo aspectu plane reddant.

Quid plura? Taeniis illis, quo magis volueris, multiplicatis historiae documenta erunt plane indelebilia, quibus memoranda maxime virorum illustrium verba vel gesta tuto signo edentur, atque tradentur posteris.

A. L.

EX ITALIS URBIBUS

De optimo Taurinorum tumultu

Augusta Taurinorum, per tot secula civium gravitate illustris atque animorum concordia omni tempore clara, mox, impotenti factione agitata, ad incitاس propemodum redacta est. lampridem motus et seditiones agricolarum, vi tamen repressa, miserrima quaeque nobis ominari videbantur. Lenae enim primo rumores longius orti: quaedam virorum aliquot repentiorum placita inter socios edita, ab incautis ad multitudinem traduntur; dum interea factiosi homines callide iisdem abutentes ad libidinem explendam, atroces in herilem dominationem cooriantur.

Adest in suburbio ad Duriam ingens officina, ubi nitidissima lux ex atris vaporibus elicitur, quam vulgo *gaz* dicere consuevimus, qua civium commodo atque utilitati prospicitur. Illuc, haud parvo pretio adlecti, centum et amplius operarii conveniunt, qui diuturno tempore et nocturno operam suam navant.

Ecce autem ex improvviso assurgunt, in heros minitantes rapiuntur, atque, veluti inito inter

se se foedere, exiguitatem mercedis incusant, quae iamdiu est ipsis adniventibus attributa.

Horum arrogantiam ac perviciam officinarum domini oblatrant, omnique potius periculo obsistere parati, operariorum audentiam nimis grandia petentium, sicuri frangere nituntur.

Tunc ex officinis, veluti ex composito, agmine facto, omnes recedunt. Hoc primum perturbationis in urbe initium. Nam omnes ad unam officinae, veluti occulto sacramento initatae, palam deseruntur. Tunc denique, quas nefarii homines civitati struerent, insidiae iam in omnium luce versantur.

Superbiam enim officinarum possessoribus, imperia, divitias aliena manu adquisitas exprobrare, communem servitutem queri, praesentem suorum sortem dolere, libertina ipsi audacia praediti, omnia quaestui habentes, herorum divitiis, uti ex hostibus, in speciem lautioris operum stipendii, praedae palam inhiantes. Quid tam verendum fuit a quo temperaverint? Quid tam foedum, quod non admiserint? Duo praesertim homines, qui populares oratores legibus ferendis et vestigialibus decernendis immunitate sua publice fruuntur, seditiosorum agmen pro arbitratu inducunt.

Ipsis auctoribus, operarii nostri, ceteroquin parvo contenti, laborisque patientes, praeter omnium opinionem caput extulerunt, magna nimis exposcentes, miserrima quaeque minitantes, si quis quis desideriis obsistere audeat. Tunc magna hominum colluctas, rerum novitate advocata, ex omnibus late Italiae urbibus ad nos confluerat, qui maiestatis iam convicti, in res angustas atque anceps coniecti, unam spem in rebus novis habentes, alacres, erecti, per fora, per conellibula, volant, conirati veterem regni compagem laxare, qua civilis hominum consociatio continetur.

Clamores simul horrendos ad sidera tollunt!

Horum voces ipsaque vulnus discordias, pericula, ultiones, exidia portendunt.

Actum esse videbatur de nobis, dum nova quotidie pericula in rem publicam ab iis conflantur, quibus nihil carius quam ut nomen ipsum regium abolerent.

Verum urbis magistri auctoritas tunc mirabili luce adfulsit, qui, nullo periculo commotus, sarta tecta imperii iura servare paratus, turbas tunicati popelli non expavit. Et ipse provinciae Subalpinorum moderator, civis Romanus, improborum odium aspernatus, lacrimabiles Taurinensium casus exhorruit, omniumque civium adsensu ac plausu, potentiorum libidinem vi ac gravitate refrenavit.

Magnum sane periculum nobis tunc ingruit, cum primum haec virorum mulierumque incomposita turba, per vicos incessit, improba verba, convicia in cives furens exclamans, saxa iacit, mortemque minitatur! Viri quidam, omni externi periculi timore soluti, dum quisque civis ultima pertimescit, incredibilia et nova mox omnibus pollicentur, animosque ad odium proclives incitant. Hinc non iam apud illos ius aut consuetudo civitatis valet, sed in obnoxios scelesti, varii, metum metu propulsantes ac reciprocatione partium incerti in socios ipsos et amicos superbi et iniqui. Hoc insano partium studio abrepta civitas, in improborum impo-

tentiam corrumpit, et parum abfuit quin in extrema dilaberetur. Hand perperam illud Vergilii usurpares quum Troiam ruentem cum torrente componere aptissime voluit, qui

Sternit agros, sternit sata laeta, boumque labores!

Egregias vero moderatoris urbis virtutes quisque admiratur, qui novum rerum ordinem operariis faustum auspiciatur. Constantiae, patientiae ac sapientiae laetitia clarissimus diuturnam operariorum acerbitatem lenire studuit.

Verum dum Augustae Taurinorum tumultus, Ferrariae clamores, alibi lacrimas cient infelices populorum conditiones, insanis sumptibus ac deliciis productae, Romae ultro conveniunt, Leoni XIII P. M. vicesimum quintum sacri Principatus annum ineunti, fideles, christiana caritate, pio gratoque animo volentes fausta cuncta ominantur.

SUBALPINUS.

ANNALES

Macedonum Albanensiumque motus — Venezuela et Columbiiana seditio — Sinensium Russorumque de Mandchouria provincia foedus — Transvaalianae res.

PERSEVERANT in dies quas iam in superiore numero nuntiavimus advelitationes hinc a Turcia militibus patratae, inde a Christianorum manipulis, qui irrumpunt in hostium fines arva depopulaturi vel depraedaturi oppida; iamque in militaribus provinciis Meskub, Monastir milites ex emeritis quoque stipendiis vocantur ad signa; paulo enim fident praesides auxiliariis manipulis militantium sponte incolarum, qui et legibus et disciplinae obsistunt, et contumaci animo imperium tolerant. Interea in civitates quasque Bulgarorum Serborumque fines prospicientes cohortes mittere ad custodiam placuit, et ad omnem impetum cohibendum. Albanenses enim quo maximo valerent conatu Ipek oppidum cum improvviso petissent, magistratuum aedes obsedere, ipsosque in vineula secum abduxerunt. Utinam ne de Haemorum quaestione alea iacta sit!

*

Columbianum et Venezuelanum civilia bella nondum sedata et ipsa flagrant. Ex Columbiiana republica Marroquin doctor praeses certiores fecit, Soto atque Macallister praefectos militum fusos esse a Valencia imperatore, reipublicae parti favente; atque a Barbanno duce Uribe, perduellium principem, ab inita a se aggressionem apud Medina atque Boyaca repulsum. Contra Venezuelanae rei adversatur fortuna; factiosi enim suae civitatis copias in fugam iterum coniecere, deinde Carupano locum occupant.

*

De Sinensibus rebus futurum brevi despondent, ut et Angli, et Americani, et Iaponii simul rata habeant quae Russi et Sinenses de Mandchouria provincia invicem constituere; quod foedus his diebus sanctum erit atque subsignatum. Illud profecto Russi voluerunt ut Anglicos inter et Iaponios recentissimis pactioibus responderent, suasque vires et voluntates opponerent. Utrunque autem non satis fida atque diuturna amicitia esse creditur, quippe cui et populorum origines et religio et mores obstant.

CONSTANTINI PISONI

CANDELARUM AD SACRA OPIFICIUM EXCELLENS, PRAEMIIS INSIGNE

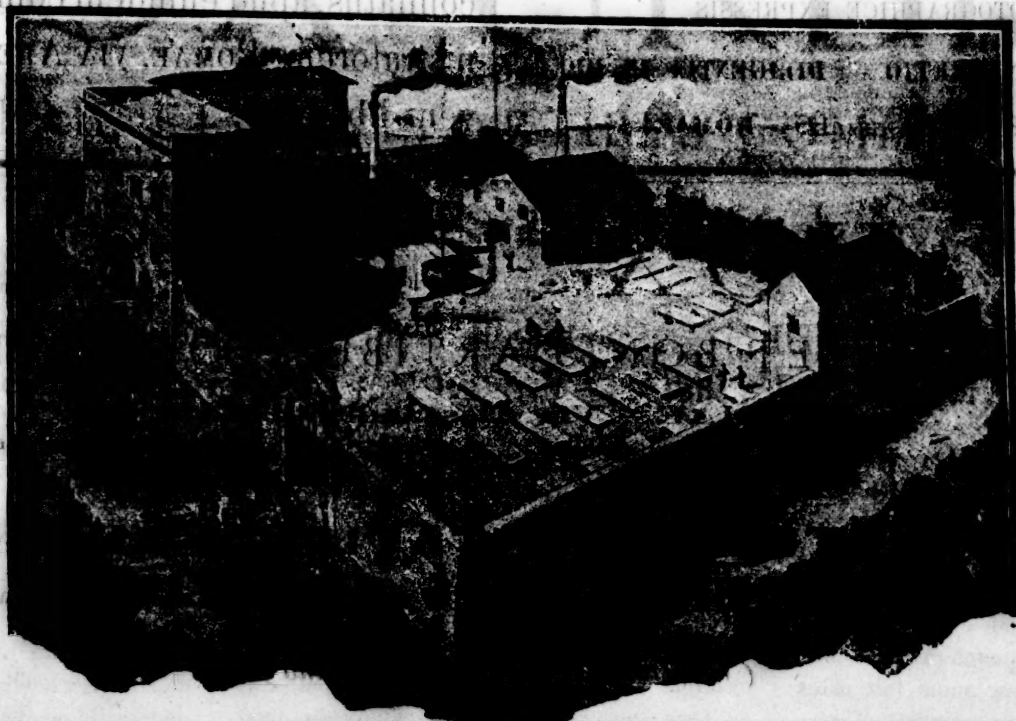
ab anno MDCCCIII constitutum

Romae in Italia, Corso Vittorio Emanuele 127-129 et Via de' Sediari 1, 2, 3.

Vaticanam Basilicam instruit, quoties de Beatificatione aut Canonizatione solenne sit.

Clientes frequentissimi sunt in Urbe, in Italia et apud exteras gentes.

Fama
undique manavit.

Cereas faculas ad noctem conficit, easque ad decem usque ac duodecim horas diuturnas, Ecclesiis ac familiis necessarias, quod parsimoniam cum salubritate et munditie coniungant.

Vitrea
faculis suppeditat.

OPIFICII PISONI PROSPECTUS

ROMAE, Via Orti Alibert 13-15 (Lungara).

Res per omnem orbem exportatur nullo tubentium impendio.

VARIA

Computatio singularis

Mathematicus quidam vir vigintiquatuor alphabeti notas ad rationem vocavit, ut, computo facto, cognosceret quot inde verba confici possent, coercita syllabarum tamen licentia, ne numerus earum in unoquoque verbo certos ultra fines procederet. Novit igitur posse fieri 620 449 401 733 339 360 diversa verba, enunciationesque dissimiles, quae ut ab hominibus omnia describerentur, necesse est omnes, quot sunt, nempe 1500000000, in scripturam 1000000000 perpetua continentibusque annis incumbere, exarantes quotidie quadraginta chartae paginas, quarum singulae super et ultra quadraginta huiusmodi transpositiones continerent. Hosce autem numeros longe a veritate abesse scimus; nam, cohibitis certo termino syllabis, puta inter septem aut octo tantummodum, plura, vix audeo scribere, exalce esse, quam efves arbitror, aut saltem pari ferme turba populum extra pomerium et intra versari. In ipsa italica lingua, quae polysyllabis nimium vocibus repugnat, habemus, quae undecim ac tredecim syllabas verba ferant.

At si Germanicum sermonem dederis, cuius in indole est vocem e pluribus elementis quarundam vocum componere, si Graecum, cui mos idem, longius latiusque vocabula obequantia in propatulo, et fortasse liberius, habebis.

Memini apud veteres passim Graeco e fonte usurpatum illud: « tetrascelitetraoxicoquindodeca », et in fine Comediae Aristophanis, cui nomen *Concionatrices*, a choro pronunciari vocabulum septem et septuaginta syllabis constans, nempe - Διπαδοταμαχισοιλαχγαλοκρανολι-ψανδριμουπριματοσολφιπικραμειλιπκαταχυμνο -

μηλεπισσοφοπριστοραλεκτρονοπτεκαταφαλλοκικ-κλωπαισολαγωισοισοβαφτραγανοπριγαν.

At hoc semel notato, nihil scribenti superest, quam habitum ire, nihil legenti, quam sorbitunculae genus quaerere, quo fauces et pectora refocillet.

Sal cancri causa.

Quoniam heic de horribili morbo caneroso sermo fuit iuvat illa afferre, quae veluti causae tanti mali traduntur. Medicus James Braithwaite quatuor cancri causas enumerat. Has inter sal est. Sal autem necesse est ut copuletur uni, vel duobus aliis ex tribus, quae prouti causae cancri notantur. Sunt autem: I° excessus cibi praesertim ex carnibus; II° Nimi inedia, vel imperfecta, aut mala cibi in chimum conversio; III° Membrorum perpetua irritatio, sive ex tabaci succo est, sive ex praesenti microbo ignoto, sive ex congenita lae. Sal autem princeps, caputque morbi, sine quo reliqui nihil valent. Id sibi medicus suavit eo quod ex Hebraeis mulieribus, quae neque tabaco, neque suillis utantur carnibus sale servatis, morbo hoc ne una quidem laboret. Non autem in suilla carne statuenda cancri causa probatur, quia porcus omnino cancro caret; ergo ex accepto sale tantummodo fit cancri causa. Idque arguitur eo magis, quia silvestres homines, apud quos non est salis usus, nullo modo cancri infirmitatibus obnoxii sunt. Domestica vero animalia, quotquot sale donantur in cibis vel in potu, prouti pecudes, equi, boves, cancri sunt obyii; dum belluae, quae sanguine in silvis et caede vivunt, tigres, pardi, leones, etc., minime huic morbo patent; patent autem ubi in servitutem redactae vescantur animantibus, quae condita sale alimenta sumperunt. Denique apparet eas magis esse cancro regiones obvias, in quibus abundantius incolae

sale et salatis cibis utantur. — Age iam — inquit maledicus — duo subministranda nobis republicae vindicant, sal, ac tabacum... venena utraque. — Nonne videtur haec subditarum gentium cura et sollicitudo singularis? Utinam ergo maximi vendant, ne quis cancro laboret!

Ioci.

Vestium sutor et venditor clientem sequebatur flagitans ut pretium creditae vestis aestimaret, autumno a villa cum redisset tandem aliquando, solveret. Cuius, ut illa liberaretur importuna musca insequente, kaffeariam ingreditur aulam, in qua frequens hominum discumbentium ad ientacula coetus. At sutor, qui ferme tolerantiam exuerat, ut pudorem non sine vituperio iniceret, voce plusquam mediocri adoritur. — Iamque et sta, fessus enim sum quatrudana via te sequens. — Cuius vero elata voce conclamant ad aulae servum: — Dave!, sedile affer huic amico meo commodum, quia fessus est! —

P. d. V.

LIBRI RECENS DONO ACCEPTI

Titl Livi ab Urbe condita liber VII. Recensione e note del Prof. SALVATORE ROSSI. — Edidit off. Paravia et soc., mcmii.

P. Cornello Tacito: Il dialogo degli Oratori commentato da ALESSANDRO MANONI Preside del R. Liceo Foscarini di Venezia. — Mediolani edid. Remus Sandron, mcmii.

Gil Hethel-Pelaggl. Ricerche di storia e di archeologia Orientale, Greca ed Italica del P. CESARE A. DE CARA della Compagnia di Gesù. — Volume secondo: Le migrazioni alle isole dell'Egeo e al Continente Ellenico. — Romae, ex off. Academiae Lynceorum, mcmii.

